

Ολοκληρωμένα πακέτα αυτοματισμού ελληνικών βιβλιοθηκών: συγκριτική παρουσίαση

Μαίρη Βλάχου-Χαλκιοπούλου

1967-1997

Τριάντα χρόνια πέρασαν που στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου άρχισε να σχεδιάζεται η MARC εγγραφή, προκειμένου να επικοινωνούν και να συνεννοούνται βιβλιοθηκονομίστικα όλες οι βιβλιοθήκες του κόσμου και τα συναφή κέντρα.

Τα πρότυπα ή οι σταθερές (διαφ. 1):

Διαφ.1

- ISO 2709
- ISO 5964
- ΕΛΟΤ 928 και
- ΕΛΟΤ 1321

τα πρωτόκολλα διασύνδεσης συστημάτων: .

- ANSIZ39.2
- ANSIX3.39
- ANSIX3.54 και το
- ANSI Z (SR)39.50 (3η έκδ. 1994)
- οι ISBD's,
- τα WWW (Word Wibe Web) πρωτόκολλα
- καθώς και άλλα συστήματα ανοικτής αρχιτεκτονικής (OSI Open System Interconnection)

αποτελέσαν τα θεμέλια για να σχεδιαστούν και να αναπτυχθούν ολοκληρωμένα συστήματα, που αυτοματοποιούν όλες τις λειτουργίες των βιβλιοθηκών. Όπως όλες οι εφαρμογές της νέας τεχνολογίας ξεκίνησαν από το εξωτερικό, παρόμοια πορεία έχουν και τα συστήματα αυτοματοποίησης βιβλιο-θηκονομικών λειτουργιών. Μετά από 30 χρόνια εφαρμογής της MARC εγγραφής και μετά από μια δεκαετία περίπου εμφάνισης των ολοκληρωμένων βιβλιοθηκονομικών συστημάτων στην Ελλάδα, είμαστε σε θέση να εξετάσουμε συγκριτικά την πορεία αυτών στην ελληνική αγορά και την προσφορά τους στις ελληνικές βιβλιοθήκες και τα κέντρα τεκμηρίωσης και έρευνας.

Μια επισκόπηση στην αγορά μας παρουσιάζει ένα μεγάλο αριθμό από αυτοματοποιημένες βιβλιοθηκονομικές εφαρμογές. Η διαφάνεια αρ.2 είναι ενδεικτική του είδους.

Διαφ.2

**ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΑΓΟΡΑ**

IME	NOTIS	GEAC
CLSI	DRA	INLEX
MULTI-LIS	INNOVATIVE	VTLS
SIRSI	ILS	IDI
GENERAL	AUTOMATION	BEST SELLER
DIS	ULS	SABINI
BOSSARD SYSTEMES	UTLS SYSTEM TECHLIBPLUS	
OCLC	AMERITECH (DYNIX)	ESCAPE
EX-LIBRIS	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ	

Μια επισκόπηση όμως στις βιβλιοθήκες έχει ως αποτέλεσμα να ξεχωρίζουν από το μεγάλο αριθμό αυτών των εφαρμογών 9 συστήματα, που τείνουν να λέγονται ολοκληρωμένα. Η διαφάνεια αρ.3 είναι ενδεικτική των ονομάτων αυτών των εφαρμογών και των εταιρειών που τις σχεδιάζουν ή τις προωθούν.

Διαφ.3

ΣΥΣΤΗΜΑ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ή ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
TINLIB	IME
GEAC	ELIDOC
ALEXANDRIE	ESCAPE
PLAS	KNOWLEDGE
EQUILIBRIUM-LIBRETTO	COMPUTER ACADEMY
ALEPH	EX LIBRIS
PTOLEMEOS	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ABEKT	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
GENESIS-BIBΛΙΟΘΗΚΗ	GENESIS INFORMATION SYSTEMS

Ας δούμε σύντομα το προφίλ αυτών των πακέτων. Δεν ξεχνάμε ότι το '95 στο συνέδριο "Infolibrary '95 - Αυτοματισμός βιβλιοθηκών" της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων ορισμένες από τις παραπάνω εταιρείες μας έκαναν γνωστό το σημαντικό έργο τους. "Άξιος ο μισθός τους", γιατί συνεχής μεν ο αγώνας του ΕΚΤ και ορισμένων πανεπιστημιακών κέντρων, όμως "ένα χελιδόνη δε φέρνει την άνοιξη", χρειάζεται ο ανταγωνισμός και η αντίδραση για να γίνει ο κόσμος καλύτερος...

Ήλθε η ώρα με τη σειρά μας οι βιβλιοθηκονόμοι να εκτιμήσουμε την προσφορά τους, να συντηρήσουμε την παρουσία τους ανάμεσα μας, να διαδώσουμε την πληροφορία, ποιοι είναι, τι κάνουν, με πόσο το κάνουν, τι χρειαζόμαστε άλλο να κάνουν... -περιεκτικότητα το ρήμα "κάνω"- για να μην

ξεφεύγουμε και από το βασικό ρόλο μας, τη διάδοση των πληροφοριών, που αποτελεί την κινητήρια δύναμη για τη ροή της γνώσης.

Ας αρχίσουμε από τα μικρότερα λιθαράκια όπως το πακέτο "Genesis", για να καταλήξουμε στους ακρογωνιαίους λίθους που θεμελίωσαν την πυραμίδα που ονομάζουμε "αυτοματοποίηση βιβλιοθηκονομικών λειτουργιών" (διαφ. 4-12).

Διαφ. 4

GENESIS-BIBΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΑΝΤΙΛΗΦΘΗΚΕ ΤΙΣ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΦΙΛΙΚΟ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΣΤΗ
ΕΥΕΛΙΚΤΟ ΣΕ ΠΟΛΛΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΑΝΤΙΛΗΦΘΗΚΕ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ... ΚΑΙ ΠΑΡΕΔΩΣΕ
ΣΚΥΤΑΛΗ..

Διαφ.5

ΑΒΕΚΤ

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΑΠΛΟ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΟ
ΚΑΘΑΡΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ
ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΟΥ
ΠΡΟΣΙΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ - ΔΩΡΕΑ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΤΕΧΝΙΚΗ-ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
Η ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ -ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΜΕ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ- ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Διαφ. 6

ALEXANDRIE

ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΝΤΡΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΓΙΑ MACINTOSH
ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΟ
ΧΡΗΣΗ "BLENDER" ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟ ΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΘΗΣΑΥΡΟΥ ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ
ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Διαφ. 7

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΙΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 1985

ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΑΝΤΙΛΗΦΘΗΚΕ ΝΩΡΙΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΚΑΛΟΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΣΤΙΚΕΣ
ΣΤΑΘΕΡΕΣ
ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ ΙΚΑΝΟ ΑΡΙΘΜΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ

Διαφ.8

TINLIB

ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΘΕΣΗ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΑΓΟΡΑ
ΠΡΟΗΓΜΕΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕ ΣΧΕΣΙΑΚΗ ΛΟΓΙΚΗ ΑΝΟΙΚΤΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ
ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ (26 ΓΛΩΣΣΕΣ)
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Q SERIES - ΧΡΗΣΗ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟΥ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
RUGGED SCANNER ΔΕΙΓΜΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΕΡΜΑΤΙΚΟΥ
ΧΕΙΡΟΣ

Διαφ.9

PLAS

ΚΑΘΑΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΣΥΜΦΩΝΟ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ
ΕΡΓΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΟ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΣΤΗ
ΠΑΡΑΘΥΡΙΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΣΤΙΚΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ
ΕΠΑΡΚΕΣ ΣΕ:
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ
 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
 ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΤΕΡΜΑΤΙΚΟ ΧΕΙΡΟΣ
"HERMES-LIBRARY"

Διαφ.10

EQUILIBRIUM-LIBRETTO

ΠΛΗΡΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΟ
ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
ΣΥΜΦΩΝΟ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΤΑΘΕΡΕΣ
ΠΡΟΪΟΝ ΣΧΕΣΙΑΚΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ - INFORMIX
ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΘΗΣΑΥΡΟ
ΘΕΣΠΙΣΗ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ CUSTOMIZED REPORTS
ΧΡΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ SQL (STRUCTURED QUERY LANGUAGE)

*Διαφ.11***GEAC**

ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΕΠΑΡΚΩΣ 11 ΑΠΟ 20 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΠΟΛΟΠΣΤΩΝ
ΠΑΡΑΘΥΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΕΥΕΛΙΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΠΟΙΗΣΗ
ΓΡΑΦΙΚΟ ΜΕ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΑ
ΕΜΦΑΝΗΣ UNIMARC ΦΟΡΜΑ ΕΠΙ ΟΘΟΝΗΣ
ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΔΙΚΤΥΩΝΕΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΡΗΣΤΗ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΑΚΡΟΘΕΝ
ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

*Διαφ.12²***ΑΛΕΡΗ**

ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΠΟ 1980 ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΣΧΕΣΙΑΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ-ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ (17 ΓΛΩΣΣΕΣ)
ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟ ΠΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΥΨΗΛΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ
ΓΡΑΦΙΚΟ-ΠΑΡΑΘΥΡΙΚΟ
ΤΡΕΧΕΙ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΗΛ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΡΚΕΤΑ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ
ΠΑΝΑΚΡΙΒΟ ΓΙΑ ΑΠΑΙΤΗΤΙΚΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ

Μια οριζόντια διάταξη αυτών των προγραμμάτων "επί τάπητος" -διαφανούς εδώ (διαφ. 13)-
μας επιτρέπει να κάνουμε τις παρατηρήσεις μας.

Διαφ. 13

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ												
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΣΧΕΣΙΑΚΗ ΔΟΜΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓ.ΠΕΡ.	HYPERTEXT MULTIMEDIA	ΗΛ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	ΓΛΩΣ.	Ε Κ Α.	ΓΡΑΦΕΣ	ΛΙΚΤΥΟ	ΒΙΒΛΙΟΟ. ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΚΟΣΤΟΣ	
TINLIB	2600 ΔΙΕΘΝΕΙΣ 5 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ 45 ΧΩΡΕΣ	Object-oriented entity-RDBMS	MS DOS SUNOS UNIX AIX	OXI	BULL, HP CDC, IBM DEC, SEQUENT DELL, UNISYS ENCORE, SUN	26	1	6		10 από 20	2.000.000	
GEAC	1000 Δ 18 Ε 14 ΧΩΡΕΣ	CLIENT-SERVER	WINDOWS 3.1 WINDOWS 95 UNIX	NAI	IBM MACINTOSH HP SUN		3		NAI	11CCΤΤ020	1.500.000	
ALEXANDRIE	43 Δ 3 Ε 5 ΧΩΡΕΣ	CLIENT-SERVER	MACINTOSH	NAI	MACINTOSH	4	1	4	OXI	10ΟΤΤΔ20	3.000.000	
PLAS	1 Δ 6Ε 2 ΧΩΡΕΣ	ORACLE	MS DOS UNIX SCOU VMS	NAI	IBM PC	4	1		NOVELL TCP/IP DECNET SNA	14 0ΓΠ0 20		
ALEPH 500	300 Δ 3 Ε 31 ΧΩΡΕΣ	ORACLE	IBM/AIX DEC UNIX SUNOS SOLARIS 2 WINDOWS NT HP-UX	NAI	IBM PC MACINTOSH IBM/AIX	17	5	5	ALEPHNET	110CTO20	25.000D00	
EQUILIBRIUM-LIBRETTO	100Δ 16 Ε	INFORMIX	UNIX	NAI	IBM PC	2	8	5	NAI	13<ητ020	3.000.000	
ΑΒΕΚΤ	11 Δ 324 Ε 8 ΧΩΡΕΣ	NAI	DOS		IBM PC	1	4		NAI	8 ΟΓΤΓ020	300.000 ΔΩΡΕΑ στο δημόσιο	
ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ	8Ε	NAI	UNIX	OXI	IBM PC HP	2	3		NAI	10 από 20	4.000.000	
GENESIS		OXI	UNIX	OXI	IBM PC	1	1		OXI	4(ΠΓ020	890.000	

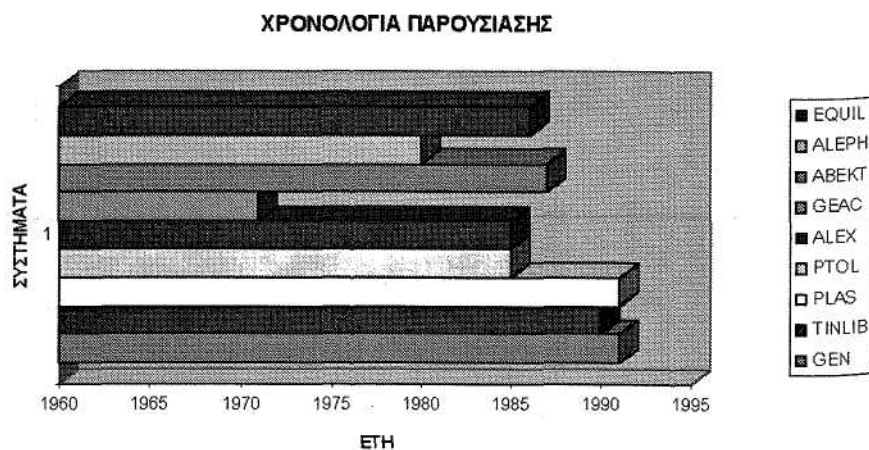
Τα κοινά σημεία που εξετάστηκαν ήταν:

- Η παρουσία τους στον ελληνικό και διεθνή χώρο
- Το λειτουργικό περιβάλλον και οι πλατφόρμες που "τρέχουν"
- Η χρήση στοιχείων νέας τεχνολογίας (hypertext, multimedia), συστήματα ανοιχτής διασύνδεσης (open system interconnection)
- Η γλώσσα και η γραφή που αποδίδονται
- Η ικανότητα για δικτύωση βιβλιοθηκών
- Ο αριθμός βιβλιοθηκονομικών λειτουργιών που αυτοματοποιούν
- Το κόστος

Τα στοιχεία που προέκυψαν προέρχονται από έρευνα που έγινε κατευθείαν στις εταιρείες παραγωγής ολοκληρωμένων συστημάτων καθώς και σε βιβλιοθήκες που αυτοματοποιήθηκαν.

Το πρώτο σύστημα που εμφανίστηκε στην αγορά το 1971 ήταν το GEAC (διαφ. 14).

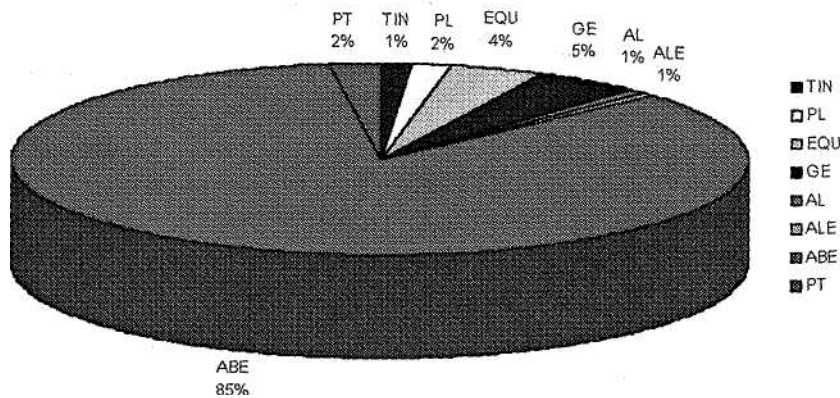
Διαφρ.14

Τη μεγαλύτερη θέση στον ελληνικό χώρο (διαφ. 15) την κατέχει το ABEKT με ποσοστό 84% και στη συνέχεια έρχονται το GEAC με 5%, το Equilibrium-Libretto με 4%, και ακολουθούν στο ελάχιστο τα υπόλοιπα, όπως φαίνεται στο κυκλικό διάγραμμα.

Διαφ.15

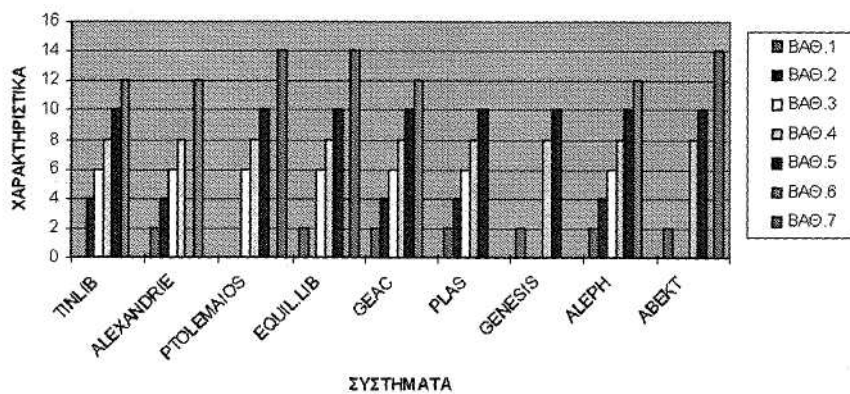
ΘΕΣΗ ΟΛΟΚΛ. ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Η μελέτη των συστημάτων καθώς και η εφαρμογή τους σε βιβλιοθήκες δείχνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως φαίνονται στον πίνακα (διαφ. 13), ενώ τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά (διαφ. 16): φιλικό, γραφικό, με θησαυρό, πολύγλωσσο, απλό, με τεχνική υποστήριξη, όλα τα συστήματα λίγο πολύ προσπαθούν να τα πετύχουν. Ο χρόνος θα δείξει περισσότερο...

Διαφ.16

ΆΛΛΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Σαφώς θα ήταν κακοήθεια να βαθμολογήσουμε τις εταιρείες. Κρίνω ότι 1) λειτούργησαν όλες θετικά, με τρόπο ώστε η ελληνική βιβλιοθήκη να είναι πλέον σε θέση να αυτοματοποιηθεί ανάλογα με:

- τη δύναμη της συλλογής της
- την ποιότητα των χρηστών της
- τις οικονομικές δυνατότητες που έχει και
- την αυτογνωσία της.

Όλα τα συστήματα που παρουσιάστηκαν "τρέχουν". Δε συγκρίνεται το "Fiat-ακι" με τη "Mercedes", μετράει όμως ότι και τα δυο μας πηγαίνουν στον προορισμό μας. Η κρίση ή η κριτική θα πρέπει να ακολουθεί ή να στραφεί στις βιβλιοθήκες. Το "ζητούμενον αλωτόν" έλεγαν οι προγονοί μας. Και ερευνώντας το ηλεκτρονικά συμπεραίνουμε ότι το ζητούμενο των βιβλιοθηκών, που είναι οι βιβλιοθηκονομικές εργασίες, είναι μισό. Οι βιβλιοθηκονομικές λειτουργίες ή εργασίες ξεπερνούν τις είκοσι ως εξής:

- Βιβλιογραφικός έλεγχος
- Παραγγελίες - Προσκτήσεις
- Καθιέρωση αναγραφών
- Γεννήτρια αναφορών
- Καταλογογράφηση
- Μορφοποίηση δεδομένων
- Δανεισμός
- Διαδανεισμός
- Κάρτα χρήστη
- Διαχείριση σειρών - Περιοδικών
- Πρόσβαση στον κατάλογο
- Αναζήτηση - Ανάκτηση - Εκτυπώσεις
- Επισηματοποίηση
- Διαχείριση θησαυρού
- Στατιστική επεξεργασία δεδομένων
- Ταξιθέτηση
- Αυτόματη προσέγγιση του χρήστη στο βιβλίο - Επανατοποθέτηση
- Συντήρησή – Βιβλιοδεσία
- Απόσυρση

- Απογραφή
- Έλεγχος παραγωγικότητας

1) Η εξέταση της αυτοματοποίησης των λειτουργιών μέσω των ηλεπακέτων αποφαίνεται ότι στην καλύτερη περίπτωση που δείχνει το PLAS με το συνυπάρχον τερματικό χειρός "HERMES-LIBRARY", αυτοματοποιούνται μόνο οι 14. Συνεπώς οι βιβλιοθήκες δεν αυτοματοποιήθηκαν στην εντέλεια, όλα δε τα ηλεπακέτα είναι ημιτελή ακόμα.

2) Τη δουλειά μας ως βιβλιοθηκονόμοι την ανέλαβαν, στην αυτοματοποίηση της..., οι πληροφορικοί... και τους εμπιστευόμαστε... Οφείλουμε όμως να τη γνωρίζουμε επαρκώς, να τη συντηρούμε, να την ελέγχουμε και να μα-στε απαιτητικοί σύμφωνα με τις διεθνώς προδιαγεγραμμένες βιβλιοθηκονομίστικες σταθερές (standards), που εξασφαλίζουν και κατοχυρώνουν την επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας και διαφυλάττουν το επάγγελμα βιβλιοθηκονόμος-βιβλιοθηκάριος, διαχωρίζοντας το από το επάγγελμα "αποθηκάριος".

Απαιτούμε όλες οι αξιόπιστες εταιρείες που ανέλαβαν να αυτοματοποιήσουν βιβλιοθήκες να σχεδιάσουν τερματικά χειρός. Για παράδειγμα, όχι σκέτο "HERMES", που υποστηρίζει αποθήκες, εργοστάσια και εστιατόρια, αλλά "HERMES-LIBRARY" της Knowledge. Χρειάζεται να είμαστε έτοιμοι να θεμελιώσουμε εμείς το σχεδιασμό των λειτουργιών που θα αυτοματοποιήσουμε με το τερματικό χειρός. Στην αντίθετη περίπτωση οι εταιρείες από μόνες τους θα μας αυτοματοποιήσουν "εις τα εξ'ων συνετέθημεν", και εμείς θα είμαστε και πάλι στη δύσκολη θέση να τα συντονίσουμε και να τα προσαρμόσουμε στις ανάγκες μας. Για παράδειγμα, τι είναι να μας πωλήσουν παράλληλα με το TINLIB και το Rugged Scanner, αφού παρέχει υψηλής ποιότητας οπτική αναγνώριση... ιδιότητα που χρειάζεται σε βιβλιοθηκονομικές λειτουργίες...

Εργασίες όπως έλεγχος παραγωγής σε καθημερινή βάση, ταξινόηση υλικού, απόσυρση, βιβλιοδεσία –συντήρηση -διατήρηση, απογραφή και προπάντων αυτόματη προσέγγιση χρήστη-βιβλίου κ.ά., περιμένουν να αυτοματοποιηθούν. Σχετικά με το τελευταίο -αυτόματη προσέγγιση χρήστη βιβλίου-που αποτελεί και την πεμπουσία της επίτευξης του ρόλου μιας βιβλιοθήκης, δε φθάνει μόνο εμείς οι βιβλιοθηκονόμοι να προσεγγίζουμε τα βιβλία ή να τα ψάχνουμε. Χρειαζόμαστε τα ίδια τα βιβλία "να μας βλέπουν", "να μας ακούν", "να μας μιλούν"... Ιστορίες και λόγια για γέλια προφανώς, θα μας πουν ορισμένοι, όμως με τον αυτοματισμό θα προκύψουν σοβαρότατα και υλοποιήσιμα. Ας αναλάβουν οι ηλεκτρονικοί και πληροφορικοί να μας κάνουν βιβλία και τεκμήρια με "νεύρο", αντίδραση κι αντανάκλαστικά κι αν μας ξεφεύγει βιβλίο, γράψτε μου απλά ή ηλεκτρονικά. Προκαλούμε την τεχνολογία και περιμένουμε να δούμε θαύματα από την τηλεπληροφορική και για τις βιβλιοθήκες.

Ο ερευνητής, ο αναγνώστης χρειάζεται άμεση πρόσβαση στα ράφια χωρίς το μεσάζοντα βιβλιοθηκάριο που -ακόμη και σήμερα σε υποτιθέμενες σύγχρονες βιβλιοθήκες π.χ. ΚΒΑΠΘ- έχουν σπάσει όχι ρεκόρ ταχύτητας αλλά τα νεύρα όλων των χρηστών που περιμένουν το βιβλίο από τις αποθήκες ή τις ξένες βιβλιοθήκες ώρα και ώρα, καιρό και καιρό, κι αν έρθει, όλα βασισμένα στην πρόνοια της τύχης και στην καλή διάθεση του βιβλιοθηκονόμου... Άμεση πρόσβαση λοιπόν στα ράφια κι όχι μόνο στα ράφια της βιβλιοθήκης που μπαίνει, αλλά και στα ράφια ενδεχομένως της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου, ενώ ο χρήστης είναι στην Ελλάδα... Στον κόσμο της ηλεκτρονικής και δορυφορικής τεχνολογίας δεν έχει θέση ο χλευασμός, "μεγάλες κουβέντες..." Όλα -τρόπος του λέγειν- είναι δυνατά, αρκεί να αποκτήσουν ηλεκτρονικό "νεύρο" και τα άψυχα βιβλία, και ίσως τότε να μπορέσουμε να σώσουμε το βιβλίο όπως έχει σήμερα και να μην καταστήσουμε τις βιβλιοθήκες σε άλλου τύπου-θήκες. "Νεύρο" στα βιβλία επομένως.

Ένα, ως υποθέσουμε, ηλεκτρονικό μάτι στη ράχη του βιβλίου που θα ανάβει, όταν το προσεγγίζουν από μακριά ή από κοντά και είναι σίγουρο ότι τότε τα βιβλία θα φωτίζουν τον κόσμο στην κυριολεξία κι όχι μόνο μεταφορικά. Θα ήθελα για παράδειγμα να πηγαίνω στα ράφια και πληκτρολογώντας στοιχεία του ταξινομικού αριθμού -αυτόματη ενεργοποίηση της LC ταξινόμησης ή Dewey- παραπλεύρως στον τοίχο ή στο τερματικό που θα κρατώ στο χέρι μου ή με άλλο τρόπο, δια της αφής ή δια της φωνής ή με ειδικά γυαλιά -έχουν γνώση οι φύλακες (ηλεκτρονικοί)- αυτομάτως να ανάβει λαμπάκι στα αντίστοιχα ζητούμενα βιβλία, κάπως έτσι σαν να μας κλείνουν έξυπνα το μάτι... Ιστορίες για γέλια θα μου πείτε... αρκετά όμως κλάψαμε, μόνο έτσι θα γελάσουμε μες στις βιβλιοθήκες βρίσκοντας συγχρόνως και τη γνώση που μας παρέχουν τα βιβλία... και φυσικά όσοι έχουν νουούν και ξέρουν πόση αξία έχει να μπορούν να γελούν... κι όχι μόνο να κάθονται αδρανώς να περιμένουν πότε θα δεήσει ο δόλιος βιβλιοθηκάριος να τους φέρει στα χέρια το βιβλίο, που η ηλεκτρονική τεχνολογία τους βοήθησε σήμερα να το βρουν μέχρι τον κατάλογο ή αν έχουν τη δυνατότητα να φθάσουν μέχρι τα ράφια, να επιδίδονται σε ασκήσεις αυχενικού συνδρόμου, ίσως κι ανακαλύψουν το X βιβλίο που τους ενδιαφέρει -αν είναι στη σωστή θέση- ειδάλλως μπορεί να βγουν με Parkinson από την υπερβολική αυχενική άσκηση.

3) Υπάρχει ακόμη χάσμα μεταξύ των τεχνολόγων-πληροφορικών και των βιβλιοθηκονόμων. Απαιτείται συνεχής συνεργασία και δραστηριότητα για να γεφυρώσουν πρώτα πρώτα τη γλώσσα επικοινωνίας τους.

4) Απαιτείται συνεργασία και μεταξύ των εταιριών, που ανέλαβαν να αυτοματοποιήσουν τις βιβλιοθήκες. Η αρχή "άρπαξε να φας και κλέψε να έχεις" είναι καθαρά εμπορική και έχει μεν σαν αποτέλεσμα οικονομικό κέρδος, αλλά δεν αποφέρει αγαθά στην τελειότητα που απαιτούν οι βιβλιοθήκες.

Μήνυμα: Το TINLIB αιτείται συνεργασία από GEAC κι άλλα ομότιμα πακέτα για να αποφευχθεί το φαινόμενο "ο άριστος είναι εχθρός του καλού".

5) Εφαρμογή αυτόματα καταβολής προστίμου στη λειτουργία του δανεισμού είναι ο μόνος τρόπος να σωθούν τα βιβλία από τους καθυστερημένους χρήστες...

6) Τα ηλεκτρονικά πακέτα που στάθηκαν στην αγορά έδειξαν γιατί τα ερασιτεχνικά προγράμματα αυτοματοποίησης βιβλιοθηκών, κυρίως περιορισμένα στην καταλογογράφηση των τεκμηρίων, κάπου σταμάτησαν. Τα περισσότερα από αυτά:

- δεν τηρούν βασικά βιβλιοθηκονομικά πρότυπα
- δεν υποστηρίζουν τους AACR-2
- έχουν περιορισμό στο μέγεθος των πεδίων
- δε διαθέτουν επαναλαμβανόμενα πεδία
- χειρίζονται διάφορες πληροφοριακές οντότητες ενωμένες σε μία
- δεν καλύπτουν όλες τις κατηγορίες υλικού
- δε διαχειρίζονται θεματικές επικεφαλίδες προσυνδυασμένες, αλλά ξεκρέμαστες λέξεις-κλειδιά.

7) Η παρατήρηση των οθονών που καλύπτουν τη λειτουργία της καταλογογράφησης φέρει στα εξής συμπεράσματα:

- Δεν είναι όλα τα πακέτα προσαρμοσμένα στην ορολογία της βιβλιοθηκονομίας, όσον αφορά τη βιβλιογραφική δόμηση. Το αυτοματοποιημένο σύστημα δεν πρέπει να καταργεί τους κανόνες καταλογογράφησης.
- Τείνουν να καταργήσουν την παραδοσιακή καταλογογράφηση, όπως ορίζουν οι ISBD's (στηρίζονται στην κάθετη καταγραφή των βιβλιογραφικών στοιχείων κατά το πρότυπο της φόρμας MARC).

8) Στην αρένα του σκληρού καθημερινού ανταγωνισμού σε επίπεδο:

- κάλυψης λειτουργιών
- μεταφερσιμότητας αναγραφών
- πιστότητας διεθνών προδιαγραφών
- και κόστους

είναι τα πακέτα GEAC, TINLIB, PLUS και ακολουθούν τα άλλα ή προηγούνται κατά πολύ και είναι εκτός συναγωνισμού, π.χ. ALEPH.

9) Η εκπαίδευση της βιβλιοθηκονομίας και της επιστήμης της πληροφόρησης να είναι κοντά στις βιβλιοθήκες, αν όχι μέσα σ' αυτές με συνεχή συνεργασία βιβλιοθηκονόμων και καθηγητών βιβλιοθηκονομίας, αλληλοϋποστήριξη και, κατ' επέκταση, συνεχιζόμενη εκπαίδευση χρηστών. Η αποκωδικοποίηση των δεδομένων από ISBD σε UNIMARC απαιτεί διπλή εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων.

10) Ας ευαισθητοποιηθούν οι εταιρείες ή οι ιδιώτες εγκέφαλοι ή οι δημόσιοι οργανισμοί, που αυτοματοποιούν ολοκληρωμένα ή εν μέρει τις βιβλιοθήκες, να ενημερώνουν κατ' ιδίαν την εκπαιδευτική κοινότητα της βιβλιοθηκονομίας που κατά κύριο λόγο είναι στα ΤΕΙ. Σαφώς μεγάλη η χάρη μας αλλά από εμάς τους εκπαιδευτικούς αρχίζει...